

מוציאים עיזים

ריטואל התקציב - בין האוצר לממשלה ולכנסת

:: גלעד נתן

של ההשקעה בתשתיות, השכלה גבוהה ובמדע, ללא שינוי לטובה במצבם של נתמכי הסעד, העובדים הפשוטים, עבדי הקבלן, הסטודנטים, התלמידים, הזקוקים לטיפול סיעודי, הנכים והגמלאים. מסגרת התקציב נשמרת והמשקיעים הזרים יכולים להמשיך ולהשקיע בישראל בכדי לקחת את רווחיהם מכאן יום אחד. העשירים המקומיים, בעלי החברות הגדולות, בעלי ההון השולטים בתקשורת ובמדיניות של הממשלה, ימשיכו להתעשר גם השנה בלי לשלם מסי רכוש וירושה, עם מס חברות מצחיק, בלי מיסוי על נאמנויות בחו"ל או מיסוי רציני על רווחי הון, בקיצור - הכל כרגיל.

רק שאלה אחת נשאלת, האם לא היו במדינה הזו אי אז לפני שהמונדיאל סימם והמילואים העסיקו, בחירות בהן זכו מפלגות בעלות סדר יום חברתי בארבעים ושישה מנדטים (העבודה-19, ש"ס-12, הגמלאים-7, מרצ-5, חד"ש-3)? האם לא הבטיחו לנו סדר יום חדש ושינוי חברתי? האם העובדה שאהוד אולמרט, ירדן של בעלי ההון, הוא ראש הממשלה, מחקה מהשטח את המהפכה החברתית המובטחת של עמיר פרץ, אלי ישי והפנסיונרים? איך קורה שתרגיל עיזים שקוף כל כך של פקידי האוצר שמשמרים תקציב נאו-ליברלי קר ומחושב, תקציב שאינו מתאים למדינה המתיימרת להיות מערבית ומודרנית, עובד שנה אחר שנה? האם שלי יחימוביץ, אורית נוקה, עמיר פרץ ועמי אילון במפלגת העבודה הם פשוט שוטים, המאמינים שבאמת הקהו את רוע הגזירה באמצעות שליפת העיזים מהתקציב? איך יכול להיות שאיש לא שם לב להמשך מדיניות ההפרטות, הורדת המיסים של העשירים על חשבון המעמד הבינוני והמעמד הנמוך? איך יכול להיות שאיש לא מרים זעקה על כך שמשרדי החינוך, הבריאות והרווחה צריכים עוד תקנים וכסף? שלא ניתן יהיה לאכופף גם בשנה הבאה את חוקי העבודה בגלל שאין פקחים? שבכתיב הספר לא יהיו אחיות? שעוד ועוד עובדי מדינה הופכים

כל שנה, לפני החגים, מתחילים טכסי פולחן התקציב. פקידי האוצר מביאים אל שולחן וועדת הכספים גזירות חדשות ודרישות לקיצוצים. מולם, חדורי רוח קרב, מתייצבים חברי הכנסת החברתיים להדוף את עוולות האטימות של פקידי האוצר. כמה גזירות חוזרות לארכיון האוצר עד לסיבוב הבא, בשנת התקציב הבאה, במסגרת פשרה ולה נוסחא קבועה: 'שמירת מסגרת התקציב'. ראש אגף התקציבים מגיח ממשרדו מגובה בשר האוצר ובנגיד בנק ישראל ומאותת לבעלי ההון בארץ ובעולם שמסגרת התקציב לא תיפרץ ומיסים חדשים לא יוטלו. חברי הכנסת החברתיים מנופפים בהישגיהם הקבועים: "מניעת גזירות חדשות ומרושעות של האוצר". למעשה כל מה שהושג הוא הוצאת ה"עיזים" שהאוצר הכניס להצעה במיוחד לשם כך. בסוף היום מרינוטות הקואליציה מצביעות, החברתיים השיגו כמה מיליונים בודדים למטרות חברתיות שבאף מדינה מערבית פקיד לא היה מעז לבטל את תקצובן, וכולנו נסחפים בשטף המלל של העיתונות עד הסיבוב הבא.

וכך בסוף היום נשארת מדינת ישראל כבר כמעט כעשור עם אותו התקציב. בלי הגדלת ההשקעה בחינוך, בריאות, רווחה ותרבות. ללא הרחבה

רק שאלה אחת נשאלת, האם לא היו במדינה הזו אי שם לפני שהמונדיאל סימם והמילואים העסיקו, בחירות בהן זכו מפלגות בעלות סדר יום חברתי בארבעים ושישה מנדטים?

האם כל חברי הכנסת ה"חברתיים" הם שוטים או עיוורים למציאות או שמא גם הם משחקים את המשחק?

מקפיאה את התהליך לביטול קיומם של עובדי הקבלן; ממשלה שתטיל מיסים על ההון בכדי לממן את החינוך, הבריאות, הרווחה והתרבות של כולנו; ממשלה שיש לה את האומץ להורות לפקידה איזה תקציב להכין ועל אילו נושאים לשים דגש - ממשלה אשר כל סוציאליסט, סוציאליסט-דמוקרטי ודמוקרט-סוציאליסטי בינינו היה רוצה לראות.

אם אין בכוחה של מפלגת העבודה לכפות על הקואליציה ה"עאלק חברתית" הזו תקציב כזה, עדיף לשריה להתפטר. אם אין בכוחה של מפלגת העבודה להשתמש בתשעה-עשר המנדטים שלה בכדי להשיג את הגשמת ההבטחות החברתיות הפשוטות גם כך שלה, עדיף שתלך לאופוזיציה ותלחם משם על זכויות העובדים ונתמכי הסעד, על עתידו של המעמד הבינוני השוקע ובני הדורות השני והשלישי לתרבות העוני בישראל. אנחנו הסוציאליסטים לא צריכים שר תיירות ושר תרבות וספורט שיראו לנו את המיליונים שהם השיגו. אנחנו צריכים אמונה ודרך, כוח ויכולת אמיתית לעשות שינויים.

עד מתי תהיה מפלגת העבודה עלה תאנה לממשלות נאו-ליברליות שמשרתות את ההון בלבד? יכול להיות שהגיעה השעה. אנו הרואים את עצמנו אמונים על הסוציאליזם, הסוציאליזם-דמוקרטי והדמוקרטיה-הסוציאליסטית, נפסיק לתת קרדיט לנציגינו לכאורה ונתחיל לדרוש קבלות בשינוי מהותי; שינוי של תקציב המדינה, מדיניות המיסוי של ההון והעבודה, ההשקעות הנדרשות בתשתיות, חינוך, בריאות ורווחה והשימוש הנלוו של פקידי האוצר בחוק ההסדרים בכדי לשמש בעת ובעונה אחת פקידי הרשות המבצעת ומחוקקים בשביל הרשות המחוקקת.

לעובדי קבלן מחוסרי זכויות? שהאוניברסיטאות חיות על תהילת העבר, ללא תקציבים מספיקים וללא תקנים חדשים?

האם כל חברי הכנסת ה"חברתיים" הם שוטים או עיוורים למציאות, או שמא גם הם משחקים את המשחק? האם קצרה ידם מלהכין את חומרת המצב החברתי-כלכלי במדינה? האם רעמי המלחמה והמייתת התקשורת המכורה להון, סתמו את אוזניהם מלשמוע את שוועת העם הכורע תחת נטל הקיום במדינת ישראל. האם אין הם רואים את בריחת המוחות לחיקה החם של האקדמיה במדינות מערב אמיתיות או את הריק שמעכל את החברה הישראלית לאחר קריסתה של רשת הביטחון החברתית ומות הסולידריות שבה?

תקציב 2007 גם ללא העיזים הוא תקציב רע. ההפרטות יימשכו והמיסים לעשירים ירדו. עובדי הקבלן ימשיכו להיות עובדי קבלן ושירותי רווחה, חינוך ובריאות נוספים ימשיכו בתהליך היעלמותם. בעיתוננים לא נוכל לקרוא על כך, שכן הורדת מס החברות שהיא חלק מאותו תהליך משרתת את האינטרס של בעלי העיתוננים. המשך הכיבוש בתאנה היהירה והקבועה של: "אין עם מי לדבר" תמנע כל ניסיון להגיע לפתרון עם הפלסטינאים ותנציח את מעגל הדמים הדרוש להנצחת שנתו של האזרח הישראלי ואדישותו לבעיות של חברה, כלכלה, סביבה ותרבות.

אני לא הצבעתי לגמלאים, גם לא לש"ס. אין לי ציפיות גדולות מהמפלגות הללו על הרטוריקה החברתית שלהן. אני חבר מפלגת העבודה. וכאשר אני רואה את שרי מפלגתי מצביעים בעד התקציב אני נכלם. תקציב 2007 פירושו ילדים רעבים, בורים וחשופים למחלות. תקציב 2007 פירושו פחות תמיכה בנוזקים, פחות שיקום ופחות סעד ועזרה למי שגם לאחר שמצאו עבודה לא יכולים להתפרנס בכבוד וגם למי שאינם יכולים לעבוד.

33 ימים הייתי במילואים במסגרת גיוס המלחמה ופגשתי כרגיל את חברי לפלוגה, את הנושאים בנטל, מכל השכבות והמגזרים. חילונים ודתיים, ותיקים ועולים, בורגנים ופרולטריון, סטודנטים ובעלי משפחות. כולם חיים במינוס ולא רואים דרך החוצה. פרסום גזירות התקציב בעיתוננים זכה מכולם לאותו זלזול מיואש, לחוסר האמונה בעתיד המדינה וליכולת להתקיים כאן בכבוד. איש מחברי לא הביע תמיכה במחאת אותם "מילואימניקים" שדרשו את התפטרות הממשלה על רקע ה"תבוסה" בלבנון. כולם היו רוצים לראות ממשלה אחרת, ממשלה שלא

33 ימים הייתי במילואים במסגרת גיוס המלחמה ופגשתי כרגיל את חברי לפלוגה, את הנושאים בנטל, מכל השכבות והמגזרים. חילונים ודתיים, ותיקים ועולים, בורגנים ופרולטריון, סטודנטים ובעלי משפחות. כולם מיואשים, לכולם אין כבר אוויר לנשימה.

גלעד נתן הוא חקטורנט להיסטוריה כללית באוניברסיטה העברית

קצרה בקרונ

בסוף אוקטובר 2006 התקבלה בבריטניה רפורמה מקיפה לחוק החברות. הרפורמה הרחיבה, בין השאר, את החובות המוטלים על תאגידים ועל מנהליהם, בכיוון של יתר אחריות חברתית וסביבתית. הדיונים סביב הרפורמה נמשכו שמונה שנים, ולוו במאבק ציבורי ופוליטי משמעותי של הארגונים החברתיים, ששיתפו פעולה באופן חריג למדי גם עם איגודי העובדים. לקראת ההצבעה על הקריאה השלישית נשלחו לחברי הפרלמנט קרוב ל-100,000 מכתבים מאזרחים בריטיים מן השורה. הדיונים בפרלמנט היו מרתקים ומעמיקים, אך כדרכם של הבריטים, לא נעדר מהם גם ההומור הנה טעימה מתוך חילופי דברים שהתנהלו בין שניים מחברי הליבור. ג'ון טריקט (John Trickett): אני מעדיף לחשוב שהוא מדבר על קפיטליזם. זו לא מילה או מושג שאנחנו נוהגים להשתמש בו במקום הזה. כרגע לפחות אנחנו לא מאתגרים את השיטה הקפיטליסטית כולה. קולין ברגון (Colin Burgon): למה לא? טריקט: זה דיון שאפשר לנהלו אחר כך - בבר קרוב לוודאי.

ליצור דבר חכמי הכלכלה, ה' ולו תרבות המניע אך מצד הפרו ירו